

Petice přijela na MŠMT | Zpráva o jednání zástupců a zástupkyň komunity výtvarných a hudebních pedagogů na MŠMT

V odpovědi na [nesouhlasné stanovisko České sekce INSEA](#) ke zveřejněné koncepci vzdělávací oblasti Umění a kultura RVP ZV (varianta B) proběhlo v Praze na MŠMT dne 2. 5. 2023 jednání, jež svolal a vedl vrchní ředitel sekce vzdělávání a mládeže MŠMT Mgr. Jan Mareš, MBA. Jednání se účastnil rovněž předseda Expertního panelu a zástupce ředitele odboru základního vzdělávání a mládeže MŠMT Mgr. Jan Jiterský a RNDr. Kamil Ubr, ředitel odboru Kurikulum všeobecného vzdělávání, NPI ČR. Za Českou sekci INSEA se jednání zúčastnila předsedkyně doc. Mgr. Petra Šobáňová, Ph.D., místopředseda PhDr. Aleš Pospíšil, Ph.D., člen výboru Mgr. Karel Řepa, Ph.D., a čestná členka České sekce INSEA MgA. Irena Pohl Houkalová. K jednání byla pozvána také PhDr. Jiřina Jiříčková, Ph.D., proděkan PedF UK a členka pracovní skupiny NPI pro oblast Umění a kultura za hudební výchovu.

Předsedkyně České sekce INSEA předala vrchnímu řediteli sekce vzdělávání a mládeže MŠMT petiční archy petice, v níž se téměř 4400 osob vyjádřilo na protest proti koncepci B, viz petice [Hudební a výtvarná výchova jako pevná součást základního vzdělávání a všem dětem možnost setkávání s dalšími uměleckými obory](#). Dále předala vrchnímu řediteli originální znění a český překlad dopisu prezidenta InSEA prof. Glenna Couttse, v němž vrcholný představitel mateřské organizace InSEA vyjádřil českým kolegyním a kolegům podporu v jejich snaze bránit právo dětí a mládeže na výtvarnou výchovu v základním vzdělávání. Dopis Glenna Couttse je zveřejněn [zde](#).

Během dvouhodinového jednání byly předneseny a argumentovány připomínky ke zveřejněné koncepci. Předsedkyně České sekce INSEA připomněla základ protestního prohlášení odborné a učitelské komunity, jímž je přesvědčení, že každé dítě pro svůj zdravý vývoj potřebuje – zvláště na 1., ale i na 2. stupni ZŠ – kreslit, malovat, modelovat, učit se vnímat vizuální umění a kulturu, zpívat, vnímat rytmus, koordinovat a kultivovat pohyb, učit se vnímat a prožívat hudbu. ([Viz řadu odborných prohlášení na webu INSEA.](#)) Tyto aktivity podporují sebepoznávání a sebevyjádření dítěte, ale významně rozvíjejí také jeho kreativitu, schopnost komunikovat, kognitivní funkce i postoje a hodnoty. Hudební a výtvarné prostředky jsou nenahraditelným prostředkem vizuální a auditivní komunikace. Také proto v žádném evropském kurikulu nenajdeme model, v němž by byli žáci na základní škole o dané obory ochuzeni. Koncepce B, proti níž četné organizace, osobnosti i učitelé a učitelky protestují, oproti tomu počítá s tím, že nově nabízené obory – film, tanec a drama – mohou na základě rozhodnutí ředitele nahradit po dobu 5 let (jde o kontinuum) výuku výtvarné či hudební výchovy.

Představitelé INSEA spolu s dr. Jiříčkovou poukázali na to, že základy výtvarného a hudebního vzdělávání nezpochybnitelně patří do kurikula základního vzdělávání, že obory jsou svébytné a zároveň přirozeně pracují s intermedialitou a mezipředmětovou integrací. Poukázali na to, že mezi obory zahrnutými do oblasti Umění a kultura přirozeně existuje určitá hierarchie a nelze je zaměňovat. Ředitelka ZUŠ Open a zkušená pedagožka ZUŠ Irena Pohl Houkalová, která též patří k zakládajícímu týmu Stipendijní Akademie MenART (systematicky podporující nadané děti a jejich pedagogy napříč všemi obory), poukázala na to, že ani v rámci základního uměleckého vzdělávání nemají jednotlivé obory stejné zastoupení, některé dokonce v kurikulu a praxi ZUŠ jako samostatný obor absentují (filmová/audiovizuální výchova), naopak jsou běžnou součástí obsahů výtvarných či literárně-dramatických oborů. Film je samozřejmě významnou součástí kultury a měl by přirozeně postupovat napříč obory s cílem získání kulturních kompetencí v této oblasti i v rámci neformálního vzdělávání a integrací do výuky i dalších humanitních předmětů. Ve vystoupení zazněla také obava z nedostatku aprobovaných pedagogů, příp. z výuky svěřované řediteli škol neaprobovaným pedagogům – tento stav je bohužel trvalým problémem oblasti Umění a kultura a negativně ovlivňuje kvalitu výuky na školách.

Představitelé INSEA dále zdůraznili, že kresba je základním vyjadřovacím prostředkem pro každé dítě a že pro současný svět obrazů je zcela nezbytné získávat kompetence pro vlastní obrazové vyjadřování i vnímání vizuálních podnětů – schopnost „číst“ obrazy a rozumět jejich manipulativnímu potenciálu (viz koncept vizuální gramotnosti) je v současné společnosti čím dál důležitější. Představitelé oboru výtvarná a hudební výchova také poukázali na to, že dané obory prošly dynamickým vývojem a reagují různými inovacemi na současné výzvy. Obory jsou odborně i metodicky kvalitně připraveny na inovace v praxi a právě podpora praxe by měla být stěžejní. Z úst zástupců komunity výtvarné a hudební výchovy zaznělo také to, že žádné zahraniční kurikulum pro základní vzdělávání nezpochybně postavení výtvarné a hudební výchovy jako bazálních oborů. Některá kurikula tento základ dále rozšiřují další nabídkou, spíše výjimkou je např. pevně určená hodinová dotace daná dalším uměleckým oborům (viz např. finské kurikulum). Jde ale o výjimky a postupuje se spíše cestou integrování nových obsahů do různých stávajících oborů včetně literární výchovy apod., případně doplněním vzdělávací nabídky formou projektů, workshopů, návštěvy kulturních institucí apod.

Účastnice jednání (Petra Šobáňová, Irena Pohl Houkalová a Jiřina Jiříčková) dále poukázaly na neúnosnou situaci v pracovní skupině zodpovědné za tvorbu koncepce a očekávaných výstupů oblasti a vyjádřily nedůvěru garantce oblasti. Dr. Jiříčková vysvětlila důvody, proč většina zástupců oborů VV a HV pozastavila spolupráci s NPI a vyzvala odpovědné osoby k zahájení dialogu. Deklarovala snahu dále pracovat na očekávaných výstupech.

Petra Šobáňová spolu s Jiřinou Jiříčkovou (obě jsou rovněž proděkankami pedagogických fakult – PdF UP v Olomouci a PedF UK) poukázaly rovněž na to, že k situaci se kriticky vyjádřili také děkani pedagogických fakult – dosud však neobdrželi od MŠMT nebo NPI ani odpověď, ani nabídku k jednání. Petra Šobáňová vysvětlila, že právě děkani pedagogických fakult by se měli k problematice vyjadřovat jako první (nikoliv představitelé uměleckých škol, jak je tomu nyní), protože právě oni jsou zejména zodpovědní za pregraduální přípravu pedagogů – zamýšlené zvýšení počtu oborů již od 1. stupně by mělo být pečlivě konzultováno zejména v kontextu přípravy primárních pedagogů. (V jejich přípravě je na základě požadavků MŠMT obsažena VV, HV a dramatická výchova.) Z úst Ireny Pohl Houkalové zazněla také výzva, aby se při přípravě nového kurikula zohlednily vývojové a psychologické zvláštnosti dětí a odborná doporučení týkající se míry digitálních médií ve výuce nejmladších žáků a důležitosti klasických výtvarných nebo hudebních aktivit pro vývoj dítěte.

Vrchní ředitel Jan Mareš spolu s Janem Jiterským přítomným vysvětlili aktuální pozici a zadání MŠMT směrem k NPI a vyslechli argumentaci pozvaných odborníků a odbornic. Zazněla četná vyjádření týkající se dalšího postupu při náročné participativní tvorbě nového kurikula. **Vrchní ředitel opakovaně potvrdil, že vše, co je nyní na webu NPI zveřejněno, jsou pouze pracovní návrhy a dosud není rozhodnuto o konečné podobě oblasti. Jan Jiterský vysvětlil, že podstatné je v této fázi určit ve skupinách základní obsahy a očekávané výstupy jednotlivých oborů – a teprve poté se budou tvořit modelová ŠVP. Jako předčasnou odmítl diskusi o časových dotacích pro jednotlivé oblasti nebo obory.** Představitelé INSEA poukázali na zásadní důležitost časové dotace pro kvalitu výuky a vysvětlili, že zdrojem problémů ve skupině je zejména proporce zastoupení oborů ve skupině, jež neodpovídá reálné relevanci oborů – a že panuje oprávněná obava z toho, že vybrané očekávané výstupy nebudou relevanci a hierarchii oborů odrážet. Znovu vyslovili obavu z toho, aby nebyly stávající obory kvůli nedostatku časové dotace pouze volitelné (jak se výslovně objevuje v návrhu B). **Představitelé MŠMT reagovali v tom smyslu, že nepreferují a ani neodmítají žádnou z variant, a zdůraznili, že je pro ně důležitý jednotný výstup z pracovních skupin. K časové dotaci se odmítli vyjadřovat. Podle jejich sdělení se bude odvíjet od očekávaných výstupů – a je možné, že některé z výstupů budou vyžadovat pouze minimální prostor.**

Živé jednání dále pokračovalo a v jeho závěru vrchní ředitel sekce vzdělávání a mládeže MŠMT Mgr. Jan Mareš, MBA., vyzval ředitele RNDr. Kamila Ubra k tomu, aby vyřešil napjatou situaci

v pracovní skupině. Znovu potvrdil, že návrhy koncepcí zveřejněné na webových stránkách NPI jsou pouze pracovní a MŠMT o nich nebude rozhodovat. Vyjádřil své přesvědčení, že názory, které představitelé INSEA s dr. Jiříčkovou prezentovali, považuje za legitimní a že považuje za určitou neformální dohodu, že budou prosazovány v rámci pracovních skupin při NPI. Různá protestní vyjádření a debata podle něj ukazují, že možná nebylo dobře, že byly koncepce zveřejněny ještě před tím, než došlo k dohodě v pracovních skupinách. Na druhou stranu byl tento krok dobrý k tomu, aby se ještě v předstihu získal názor širší veřejnosti, byť může být v řadě případů kontroverzní.

Závěrem byl zopakován postup MŠMT a zadání MŠMT směrem k NPI, resp. k pracovním skupinám, a účastníci jednání byli vyzváni k tomu, aby počkali na první výstupy z pracovních skupin. Na jejich základě se pak budou činit další opatření k vylepšení procesu tvorby revidovaného RVP pro ZV. **Vrchní ředitel kvitoval panující shodu na tom, že pětice uměleckých oborů do oblasti patří, a souhlasil s tím, že je nutné najít míru a způsob jejich začlenění do vzdělávacího procesu na školách.**

Předsedkyně INSEA poděkovala přítomným za dialog a vrchnímu řediteli Janu Marešovi poděkovala za pozvání k jednání a za racionální komentáře. Přislíbila, že bude závěry z jednání tlumočit členské základně i signatářům petice. Závěrem znovu apelovala na to, aby se nezpochybňovalo postavení výtvarné a hudební výchovy a aby se podpořily inovace oborů na školách a smysluplná mezipředmětová integrace. Vyzvala k řešení napjaté situace ve skupině a vyjádřila podporu členkám a členům, již nyní spolupráci na protest pozastavili. Nabídla další spolupráci a dialog, tak aby revidované kurikulum nabídlo kvalitní řešení s ohledem na edukační realitu a potřeby žáků. Jiřina Jiříčková vyslovila připravenost svoji a svých kolegů z užších pracovních skupin HV a VV podílet se na společném dialogu a vyzvala k zaslání vyjádření na stížnost zmíněných pracovních skupin ze dne 13. 3. 2023 a k otevřenému naslouchání odborných argumentů zástupců těchto skupin.

Zapsala Petra Šobáňová

Znění pasáží týkajících se postojů MŠMT upravil a autorizoval Jan Mareš.